

НАРЕДБА № 66 от 13.02.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Репортер и водещ“

Обн. - ДВ, бр. 24 от 23.03.2012 г., в сила от 23.03.2012 г.;

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 213140 „Репортер и водещ“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 213140 „Репортер и водещ“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на четвърта степен на професионална квалификация за специалностите 2131401 „На радиопредаване“ и 2131402 „На телевизионно предаване“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 4 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 213140 „Репортер и водещ“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Репортер и водещ“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация
по професията „Репортер и водещ“

Професионално направление:		
213	Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти	
Наименование на професията:		
213140	Репортер и водещ	
Специалности:		Степен на професионална квалификация:
2131401	На радиопредаване	Четвърта
2131402	На телевизионно предаване	Четвърта

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години

За придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията „Репортер и водещ“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г. и Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище е завършено средно образование.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Репортер и водещ“ с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация не се изисква обучаваните да притежават предишна професионална квалификация или професионален опит. Ако за обучение по професията „Репортер и водещ“ с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация кандидатстват лица, завършили обучение за придобиване на професионална квалификация по професии от професионално направление „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“, „Музикални и сценични изкуства“ и др., част от обучението им се зачита и се организира надграждащо обучение. Съдържанието на това обучение се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, описани в държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по съответните професии.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Репортерът отразява различни събития както в страната, така и в чужбина. Водещият води телевизионно или радиопредаване, като подготвя предаването за ефир; събира информация, теми и коментари; прави предложения за гости на предаването; проучва предварителни записи от събития, репортажи, интервюта и анкети. Репортерите и водещите трябва да бъдат отлично информирани относно събитията в политическия, социално-икономическия и културния живот.

Водещият структурира предаването, като комбинира темите и ръководи музикалното му оформление. Включва подходящи рубрики според спецификата на

предаването. Водещият може да води новинарски, публицистични, разследващи, развлекателни, детски и други телевизионни и радиопредавания. Репортерът, както и водещият, трябва да умее да комуникира с хора от различни сфери на общественно-политическия, културния и спортния живот, като ги изслушва внимателно, задава подходящи въпроси, води и насочва разговора. Проявява обективност, когато прави коментар.

Репортерът и водещият работят с репортерски касетофон, диктофон, магнетофон, микрофон, еквалайзер, звуков пулт, телевизионна и кинокамера, компютър и др.

Водещият трябва да умее да употребява специфични техники, за да предразположи събеседниците си - слушане и говорене, активно общуване, визуален контакт, насърчаване на събеседника. Да използва специфични изразни средства при говорене, за да подсили ефекта от казаното - акцентиране чрез интонационен акцент, аритмичен акцент, насичане на срички, изразителна тишина.

За успешното упражняване на професията репортерът и водещият трябва да бъдат мобилизирани, интелигентни и обективни, да имат усет за време и многопластово внимание. Репортерът и водещият трябва да имат добър тембър, дикция и артикулация и да са без говорни дефекти. Личното обаяние и демонстрацията на уважение към зрителите и слушателите имат голямо значение за представянето им. Те трябва да спазват журналистическата етика.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилите четвърта степен на професионална квалификация по професията „Репортер и водещ“ могат да се обучават за придобиване на квалификация по други професии от област на образованието „Изкуства“, като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, както и част от отрасловата задължителна професионална подготовка и специфичната за професията професионална подготовка се зачита.

Лицата, придобили професионална квалификация по професията „Репортер и водещ“, имат възможности за повишаване на квалификацията си в курсове и семинари, организирани от обучаващи институции, браншови организации и др.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., № РД-01-426 от 30.05.2011 г., № РД-01-529 от 30.06.2011 г., № РД-01-533 от 30.06.2011 г. и № РД-01-952 от 29.12.2011 г.

Придобилите четвърта степен на професионална квалификация по професията „Репортер и водещ“ могат да работят в телевизионни продукции, на свободна практика, в национални и местни ефирни и кабелни електронни медии на следните длъжности от НКПД - 2011: 2656-6001 Говорител новини, 2656-6002 Говорител радио, 2656-6003 Говорител телевизия, 2642-4007 Стажант-репортер, както и други подобни, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- умее да формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа, установява и поддържа делови отношения;
- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления и прави изводи за факторите, които ги поражда;

- познава трудовото законодателство, определящо неговия статут, права и задължения;
- умее да работи в екип и да го ръководи, като участва активно при разпределение на задачите, съдейства на членовете на екипа при изпълнението им и търси помощ от тях; носи отговорност;
- осъществява ефективни работни взаимоотношения с колегите си;
- съзнава необходимостта и се старее да повишава квалификацията си с цел осигуряване на бъдещи ангажименти;
- демонстрира творчески идеи, подходи и умения;
- умее да намира информация в интернет с помощта на компютър, работи със специализирани програмни продукти и продукти за създаване на документи;
- осъществява комуникация и ползва специализирана информация на чужд език;
- спазва професионалната етика и има етично поведение.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава различните видове електронни медии, тяхната структура и производство;
- познава процеса на производство на телевизионни и радиопредавания;
- познава различните видове техника, използвана във всички етапи от създаването на телевизионното и радиопредаването;
- познава форматите и носителите на визуалната и звуковата информация;
- познава характеристиките и разпознава основни епохи и стилове в изкуството;
- спазва етапите и принципите в осъществяването на радио- или телевизионно предаване;
- познава историята на телевизията и радиото;
- познава популярни телевизионни и радиотворби от българските и световните медии и умее да ги анализира с характерната за това терминология и изразни средства.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Репортер и водещ“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- отразява събития от обществено-политическия живот;
- участва в реализацията на радио- и телевизионно предаване;
- познава и използва в работата си специфична професионална терминология;
- създава условия и организира безопасна работа с репортерската техника;
- работи с компютърна и офис техника;
- използва текстообработващи програми.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Репортер и водещ“</i>	
1. Спазва правилата за безопасна работа	1.1. Прилага правилата за безопасност в телевизията и радиото и реагира адекватно при необходимост 1.2. Взема адекватно решение в ситуация на инцидент по време на снимки 1.3. Съблюдава безопасното използване на стационарната и подвижната телевизионна и радиотехника 1.4. Познава видовете кинематографична техника и оборудване и

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>спазва правилата при работа с тях</p> <p>1.5. Прилага правилата за пожарна и аварийна безопасност</p> <p>1.6. Спазва изискванията за опазване на околната среда</p> <p>1.7. Оказва долекарска помощ</p>
2. Умее да работи в екип	<p>2.1. Осъществява творческа комуникация с радио- и телевизионните екипи, с които реализира предаването</p> <p>2.2. Познава принципите на професионалната етика и ги прилага в поведението си</p> <p>2.3. Координира работата на творческите екипи, с които работи</p> <p>2.4. Познава силните и слабите страни на всеки член от екипите и се съобразява с тях</p>
3. Спазва изискванията на трудовото законодателство и отстоява правата си като участник в трудовия процес	<p>3.1. Описва видовете медии (частни, държавни и общински), техният статут и организация</p> <p>3.2. Характеризира документите, свързани с трудовото законодателство – трудов договор и допълнително споразумение</p> <p>3.3. Познава изискванията на Кодекса на труда, свързани с работното време, почивките, отпуските, формите на заплащане и други права и задължения на лицата, практикуващи творчески професии</p> <p>3.4. Може да съставя документи, свързани с постъпване и напускане на работа, ползване на отпуски, писма, становища, предложения и др.</p> <p>3.5. Познава изискванията за заемане на различни длъжности в телевизията или радиото</p> <p>3.6. Осъществява организационна и творческа комуникация в работния екип</p>
4. Използва информационна и комуникационна техника и технологии	<p>4.1. Използва в работата си съвременна информационна техника и технологии</p> <p>4.2. Работи със специфични за професията му компютърни програми</p> <p>4.3. Работи с текстообработващи програми</p> <p>4.4. Комуникира по време на предаване с останалите членове на екипа с помощта на съвременна комуникационна техника и технологии</p>
5. Подготвя радио- или телевизионно предаване за излъчване в ефир	<p>5.1. Подбира теми за предаването и гости</p> <p>5.2. Съобразява формата на предаването с подбора на теми, гости, информация – новинарско, разследващо, развлекателно, образователно и др.</p> <p>5.3. Извършва предварителни записи на събития, прави репортажи и интервюта</p> <p>5.4. Описва критериите за подбор на информационните източници – доказана използваемост, етичност, продуктивност, надеждност, авторитетност, експресивност</p> <p>5.5. Познава критериите за новинарска стойност на събитията –</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	синхрон с работата на медията, праг, яснота, конкретност, значимост, хармонизиран първообраз, формат, неочакваност, продължителен интерес, и ги използва в подготовката си за предаването
6. Изпълнява задълженията си на водещ на радио- или телевизионно предаване в ефир	6.1. Умее да отразява събития от обществено-политическия живот 6.2. Води разговори по различни теми 6.3. Участва в дискусии и задава въпроси 6.4. Умее да изслушва събеседниците си и да насочва разговора по конкретна тема 6.5. Умее да извършва коментар 6.6. Безпристрастно анализира събития, факти и изказвания 6.7. Избягва личното отношение 6.8. Демонстрира познания в областта на обществено-политическия живот 6.9. Прилага професионално-етични стандарти 6.10. Умее правилно да разпределя ефирното време 6.11. Структурира правилно тематично и музикално съдържание 6.12. Познава форматния часовник 6.13. Съобразява се с последователността и времетраенето на всеки елемент в предаването – песен, сигнал, включване на водещия, новини, реклами и др. 6.14. Води предавания с различни формати – новинарски, развлекателни, публицистични и др.
7. Изпълнява задълженията на репортер	7.1. Присъства навреме на събитието 7.2. Умее да излага същността на събитието безпристрастно пред слушателите 7.3. Познава и използва разликата между информация и мнение, новина и коментар при изпълнение на задълженията си 7.4. Съумява да предаде атмосферата на събитието 7.5. Провежда интервю или анкета и познава видовете интервюта и анкети 7.6. Умее да задава кратки, точни и ясни въпроси на интервюираните и анкетираните 7.7. Умее да работи с репортерска техника 7.8. Умее да работи и ръководи репортерски екип 7.9. Участва с монтажистите и тонрежисьорите във визуалния и звуковия монтаж на репортажите
<i>Специфични за специалност 2131401 „На радиопредаване“</i>	
8. Реализира радиопредаване	8.1. Описва типовете радиостанции и форматите радиопредавания 8.2. Характеризира аудиторията на различните видове предавания 8.3. Подбира съдържанието и стила на информацията, така че да заинтригува слушателя

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	8.4. Съобразява воденето на предаването с аудиторията 8.5. Стреми се да е винаги актуален, информиран, интересен и полезен на радиослушателите 8.6. Умее да води разговор с гости на радиопредаването и радиослушатели 8.7. Избягва употребата на чуждици и жаргонни изрази 8.8. Задава точни и ясни въпроси 8.9. Умее да изслушва гостите и директно включените в ефир радиослушатели 8.10. Умее да реагира бързо и адекватно на подадените теми и острите изказвания на директно включените в ефир радиослушатели 8.11. По време на предаването извършва кросреференции – съобщава следващата тема, музика или следващото предаване 8.12. Старае се да проявява обективност
9. Работи с радиотехника	9.1. Работи със смесителен пулт – индикатори, фейдери, потенциометри, еквайзери и др. 9.2. Познава особеностите на звука и се съобразява в радиопредаването си с тях 9.3. Следи за теч на слушалките (паразитни шумове) 9.4. Контролира силата на музикалния фон 9.5. Умее правилно да използва интродукциите за кратки съобщения
<i>Специфични за специалност 2131402 „На телевизионно предаване“</i>	
10. Извършва подготовка за телевизионно предаване	10.1. Събира нужната информация за предаването, като използва различни източници на информация 10.2. Подбира съдържанието и стила на информацията според формата на предаването 10.3. Разпознава и подбира нужните факти с новинарска стойност 10.4. Пише ясни, балансирани и съдържателни новинарски и други текстове 10.5. Подготвя уводна част, която съдържа основното послание 10.6. Подготвя изложението на темите в предаването с логическа последователност 10.7. Подготвя се визуално и технически за предстоящото предаване 10.8. Уточнява с телевизионните екипи параметрите и синхрона на бъдещото предаване
11. Реализира телевизионно предаване	11.1. Представя информацията по време на телевизионното предаване ясно, точно и изразително 11.2. Има правилно сценично поведение пред телевизионната камера 11.3. Съобразява се с форматния часовник на предаването 11.4. Умее да изслушва събеседниците си и да задава въпроси 11.5. Активно общува с гостите – чрез визуален контакт, насърчаване на събеседника с говор и жестове

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	11.6. Общува коректно и информирано с включените директно в предаването телевизионни зрители 11.7. Реагира бързо и адекватно в критични ситуации 11.8. Стреми се да бъде информиран, актуален и интересен 11.9. Умее да работи с дисплей, на който се изписва информацията за четене (аутокою) 11.10. Умее да комуникира с телевизионния си партньор (ко-водещ) 11.11. Умее да работи правилно със стационарни и радиомикрофони 11.12. По време на предаване комуникира чрез телекомуникационна уредба с режисьора на предаването

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Учебният кабинет трябва да разполага с работно място за обучаващия (работна маса и стол), работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна бяла дъска, мебели (предимно шкафове за различни цели), плазмен телевизор, екран за прожектиране, DVD, видеотехника, компютър, мултимедия, филми и други записи за илюстриране на учебното съдържание и други технически средства за обучение.

5.2. Учебно телевизионно студио

Учебното студио трябва да разполага с три телевизионни камери, студийно осветление и студийна звукова техника - три стационарни и шест подвижни микрофона, подвижни сценографски платформи, блубокс, видеопроектор, комуникационна уредба между апаратната и студиото.

5.3. Апаратна към телевизионното студио

Апаратната трябва да бъде оборудвана с режисьорски телевизионен пулт, звуков пулт, дванадесет монитора, по три броя видео- и звуковъзпроизвеждаща техника, два стационарни микрофона, стенд за телевизионната техника, компютър за надписи и ефекти, маси и столове за обслужващия персонал.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория и практика по професията „Репортер и водещ“ - четвърта степен на професионална квалификация, имат лица с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ от професионални направления „Филология“, „Теория на изкуствата“, „Обществени комуникации и информационни науки“, „Театрално и филмово изкуство“ и др. от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.), със специалност, съответстваща на предмета/модула/дисциплината, която преподават, и квалификация или професионален опит в сферата на аудиовизуалните изкуства.